

Béts.

Egéssz' nyári kellemetességű napok jártak itten mostanában. Szépek a' vetések, tsak hogy első kívántatnék már reájok. — A' múlt Vasárnap, (Mártz. 20-dikán) *Blanchard*' mesterségét vették elő a' kissébb Főhertzegek, 's egy Ballont eresztettek el a' levegő égbe, melly is szerentséssen felutazott, sok Népnék látására. — 21-diken, *Kriegs-Kameraden* nevezetű Darabot jádzottak az Udv. Teátromban; de a' mellyben kevés öröme lehetett a' jelen volt Szerzőnek, mert a' Halgatók ki piszszegették 's fütyölték tsekély munkáját. — Mára várják a' *Náp.* Királyt *Velente* Városába. — Sok Magyar Uraságok mulatnak most itten, az Ország Gyűlésének el oszlásától fogva. Nem győzik eléggé ki magyarázni azt az indulatot, mellyel fogadtatott Ő Felsőge a' Rendektől, 's kivált azt a' repeső örömet, mellyet az Ő Felsőge Beszédje szerzett az egész Gyűlésben. Ezeknek tapasztalása igen meg hatotta jó Királyunk' Atyai szívét, 's tudakozta is annakutánna egy fő Hazánkfiától: Mi lehetne az oka, hogy most szembe tűnőbb hajlandósággal, 's nagyobb bizodalomnak ki nyilatkoztatásával fogadta légyen Ő Felsőgét az Ország, mint a' Koronázásra lett ménetelekor. Ezen kérdésre, illy formán felelt, a' mint értettük, az említett Magyar Méltóság: „Mivel úgymond nem volt még akkor olly erőben meg győzöttetve felőle, mit reménylhet Felsőgedtől, mint a' minéműben meg tapasztaltatta azt már most vele Felsőged.“

Az a' hir futamodott *Bétsben*, hogy a' *Franzia* új polgári alkotványnak Építői tsak ugyan nem hajthaták végre munkájokat; a' Nemzet Gyűlésének Tagjai, rakásra ölettettek; *Mirabó*, néhány Társaival együtt, lámpás tartóra függesztetett. — Vólt e' ezen szörnyű hírben valami igaz, vagy semmi sem: nem sokára ki fog nyilatkozni.

Z

Magyar

375

Magyar Ország.

*Az Illyriai Kantzellária erántt Ő Felségéhez botsá-
tott Ország - Gyűlési Jelentésnek végzője így
következik:*

„Ezen Igazságoknak előre lett botsátások
után, méltóztassék Felséged a' nem - eggyesültt
Görög-Hitűekről nekünk fel tett Tzikkelyt kegyes-
sen meg fontolni; bizodalmunk vagyon a' Felsé-
ged' bőltseffégéhez, 's egyenességéhez, maga meg
fogja esmérni, hogy az említett Tzikkelynek első
részében engedtetett polgári jussal, a' második
részben fenn tartott szabad tettzésű intézése, a'
Papság', Ekklesia', Fundátziók', nevelés' és pri-
vilégiumok' dolgainak meg nem állhat; hogy
az Országban lakó Nép' egy részének különös
Kantzelláriája nem lehet, az Ország' Jussainak
bomlása nélkül. *Horváth, Dalmata, 's Tóth*
Országok, nem *Rész*e Magyar Országnak; hanem
csak ahoz kaptsoltt Részek: mivel mindazáltal —
ellent nem állván némelly magános Törvényeik —
egy polgári Társaságot tesznek Magyar Országgal:
nem különös, hanem mindenkor ugyan azon
Kantzellária által folytattatták az ő dolgaikat a'
Királyok; most pedig, eggy olyan Nemzetnek
lenne különös Kantzelláriája, melly Magyar
Országban, 's az ahoz kaptsoltt Részekben nem
egy Izéltiben, hanem másokkal elegyessen lakik;
és nem mint *Magyar Országi Nép*, hanem, mint
más valami, mellyet nem is tudunk még valóság-
gos névén nevezni, igazgattatnék a' *Magyar*
Királytól, kinek egy Kantzelláriusa vólt ekkoráig;
Magyar Országon által. Nem gyözzük bizonyára
eléggé tsudálni, hogy csak kevéssel is ennekelőtte,
F. II. József Tsálfár' és Király' Igazgatása alatt,
a' magok természetekre, 's polgári alkotványyokra
nézve különböző minden Tartományoknak egy-
gyesítése vétetett tzelba; most ismét, és talám
ugyan azok, kik a' leg nagyobb Sürgetői valának
akkor az eggyességnék, mind csak azt javallyák
Fel

Felségednek, hogy ossza meg az olyanokat, mellyeknek, természetek 's eredetek szerént Egynek kell lenni, mint *Magyar Országának*. Mert, valóságos meg-oltság az, midőn ugyan azon Országban, különböző formájú Igazgatás alá vétetnek a' Nemzetek, mellyek között tsak a' nyelv, szokás, avagy vallás tesznek valamelly kevés külömbséget. Bizonyos az, hogy a' magok természetekre nézve öszve szerkeztethető dolgoknak egysége, erősségét; azoknak meg-oltsága ellenben, mellyeknek, a' magok természetek szerént *egynek* kellene lenni, romlást eszközöl. Mi ugyan jól látjuk, hová tzelozhatnak az effélet javallóknak tanátsadásai, 's mitsoda hasznót ígérhetnek abból Felségednek; de azon bizodalomnak 's szeretetnek szörgalmatos őrzése — mellynek bizonyosságai, Felségednek egész' Atyái módra hozzánk intézett szavai, a' mellyeknek mi szentül hiszünk — meg tártóztat bennünket, hogy a' kemény panaszolkodás által valami módon ne sértsünk, tellyes meg győződéssel lévén külömben is a' felől, hogy elég az Atyai szívnek, a' tsupa jelensége is a' fájdalomnak. Mondhatnánk, hogy tsak az időre bizzuk, ezen tanátsadások 's rendelések' káros vóltának ki nyilatkoztatását; de más Országoknak, 's Közönl. Társaságoknak sok, és szomorú példáik kiáltják, hogy mindenkör veszedelmes, egy polgári Társaságnak kettővé való léte; és az említett rendelések nem tsak nekünk okoznak bántódsát és bajt: hanem Felségednek, sőt magoknak a' nem-eggyesültt Görög-Hitü Lakosoknak is ártalmasok; kiknek mindazáltal úgy adatik eleikbe a' dolog, mintha velek az által valamelly jótétemény közöltetnék. — Mert a' mi Felségedet illeti, hogy újra elő ne hozzuk azokat, a' mellyeket már mondottunk: bizonyos az, hogy örökké jobb úgy Közönl. Társaságot igazgani, hogy minden egyenetlenségeknek elejek vétetessék, mintsem azoknak támadhatások után

vállalni Köz - Biróságot — továbbá, nehéz, sőt lehetetlen az olyan kívánságoknak eleget tenni, melyeknek semmi Törvény nem szabott határt: mert ha egyedül csak annak tettzésétől függ a tellyesítés, a' kinek eleibe terjesztetnek a' kívánságok, gyakran nem - akarásnak tulajdoníttatik az olyanoknak meg tagadása, melyeknek tellyesítését a' Közjó nem engedi. De, magoknak a' nem - eggyesült Görög - Hitű Lakosoknak sem lehet kedves, az olyan állapotban való létel, mellynek bizonytalanságát tudják 's tapasztalták. És mivel annál fogva, néminémüképpen tulajdon részt formálnak: ugyan azon bajoknak lesznek velünk eggyütt ki tétetve. Mert mivel elegyessen laknak leg nagyobb részént, Magyar Országának több Nemzeteivel: mindnyájan ellenkező indulatoktól fognak vezéreltetni, a' mellyeket szokott t. i. a' rélzeknek meg - ofztása eszközteni. Ezek, villongásokra szolgálatnak alkalmatosságot, a' Kantzelláriáknak, és Dikastériomoknak; az igazság - szolgálató Székeket zürzavarba hozzák, úgymint a' mellyek, Felséged' rendeléseit nem más, hanem a' *Magyar Kantzellária*' útján vehetik,

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

— — — — . Tudjuk, hogy lesznek olyanok, kik a' mi értelmünket 's szándékunkat balra magyarázzák, és talám, a' nem-eggyesültt Görög-Hitü Polgár Társainkal azt igyekeznek el hitetni, hogy Mi, nem viseltetünk olly indúlattal hozzájuk, mint a' minémüvel kellene lennünk Hazánkfiainhoz, és hogy talám némelly szóknak borítékjai alatt azt akarjuk, hogy ők Idegeneknek tartassanak; melly mivel a' mi szives gondolatainkal ellenkezik: tehát, hogy semminémű szin alatt se lehessen azt mondani valaha, és hogy örökös tanúbizonysága maradjon fenn, hogy Mi, a' Felséged 's a' Haza eránt való igaz hajlandóságból igyekeztünk eleit venni azon gonoszoknak, mellyeknek következésektől méltán félünk: íme akaratunkat nyilvánvalóvá tesszük, melly ez, hogy mind a' polgári, mind az ő vallásokra nézve való Jusok, mind a' Státus' Jótéteményei, úgy közök legyenek a' nem - eggyesültt Görög Hitü Lakosokkal, a' miként közök azok, a' Törvényeknek értelmek szerént, magok állapotjokhoz képest a' *Magyarakkal*; sőt, hogy azok is szintén úgy azon Haza' *Magyar* Fiainak tartassanak, valamint más Nemzetek, mellyek *Magyar Országot*, és az ahoz kaptsoltt Részeket lakják; a' Királyoktól engedtetett Kegyelmeket is, mellyek az Ország' polgári alkotványával nem ellenkeznek, kívánnjuk nállok meg hagyatni — Felséged' Jussainak azonban, semmi-ellenekre valóttan.

tenni nem akarunk: mint ezt, a' Felségednek általunk meg küldött Tzikkely is mutatja, a' mellyben mind a' Felséged' Jussai fenn-tartattak, mind a' nem-eggyesült Görög-Hitűeknek egész polgári Jus adatott, mind az ő privilégiumaik meg hagyattak; a' mellyekre nézve, hogy valami módon azon értelem ne adódjék ezen Rekelztieknek: *a' mellyeknek mostani birtokában vagynak*; mintha az által a' több Privilégiumok — melyek a' mi polgári alkotmányunkal nem ellenkeznek, de a' mellyeknek birtokokban ők, már akármelly okon, ugyan tsak nintsenek — eltöröltetnének: tehát annak helyébe; *a' mellyeknek mostani birtokában vagynak*, örömetst ezt teszünk: *a' mellyek, a' polgári alkotvánnyal nem ellenkeznek*. — Külömben is meg vagyunk felölegyőztetve, hogy a' nem-eggyesült Görög-Hitűek magok sem akarnak 's akarhatnak olyanokat, mellyek az Ország' polgári alkotmányával ellenkeznek. — Hogy ha erre reá nem állana Felséged: mást nem tehetünk; hanem hogy azon Tzikkelyt, a' mellyet Felséged méltóztatott feltenni, Felségednek maga kinyilatkoztatása szerint is, ha mind kénfelen is, ki hagyjuk: hogy se Felségednek, sem a' nem-eggyesült Görög-Hitű Lakosoknak, se magunknak vele ne ártsunk. De Mi, Sz. Felségednek esedezünk, 's reménykedünk, méltóztatnék az általunk fel tett indító okokat — füleit, az olyan Tanácsosoktól, kik talám a' részre-hajlás' lelkétől vezéreltetnek, el fordítva — bölts, és kegyes szívvel meg fontolni, és a' mint ezek bizonyosan javallani fogják, az általunk már annakelőtte fel küldött Tzikkelyt, ezen Rekelztieknek: *a' mellyek az Ország' Konstitúziójával nem ellenkeznek*, a' fenn-emitettnek helyébe való iktatásával, kegyessen el fogadni, 's meg erősíteni; az *Illyriai* Kantzellária eránt tett Rendelést, avagy tsak ama' Nagy Anyának *Theresiának* emlékezetéért, 's példája szerint —

a'

a' ki, mivel károsnak látta az *Illyriai* Deputátiót, el bontotta: következésképpen, hogy ezen *Illyriai* Kantzellária' fel állításának, az 1780-dik elztendei állapotba való vissza - helyhetés' színe alatt se lehessen helye — vissza venni. — Mentől szorosabban egyesítendő Sz. Felséged, bölts tanátsadások szerént *Magyar Ország*nak Polgárit, kiket olykor olykor a' vallás, és nemzetbeli külömbség külön vont vala egymástól; mentől inkább egy hasznokká tejéni mindnyájoknak az egy polgári Társaságot: annál nagyobb lessz a' Kir. Széknek, és Uralkodásnak erőssége; és így a' közönséges bódogság is. — Az ellenkező törekedéseknek, veszedelmes következései lehetnek. Mentől nagyobb mértékben meg erősítendő Felséged a' *Magyar* Nemzetbe öntött bizodalmat, 's ellene állánd, mint szintén Mi, a' bizodalmatlanságnak, a' mellytől úgy írtódzunk, mint közveszedelemtől; annál inkább meg gátoltatnak fzándékjokban az Ellenségek; annyival jobban meg fogja Felséged tapasztalni, hogy a' *Magyarok* tulajdon bódogságokat, az uralkodó Háznak 's Felségednek ditsősségében és bódogságában helyeztetik; kinek kegyességébe 's kegyelmességébe ajánlva, örökös alattvalói buzgósággal vagyunk. Adatott a' Mi Ország-Gyűlési Ülésünkből, melly 1791 dik Elztendő' Mártziusának 5-dik napján tartott *Pozsonban*.

Szentséges Felségednek

Leopold Nárdorispány m. k. *Primas Battyáni*
(P. H.) József m. k.

alázatos Káplánnyai, és
Szolgai, 's örökre hív
Jobbágyi, *Magyar Ország-*
nak, 's az ahoz kaptsolt
Részeknek, Ország Gyű-
lésen együtt lévő Státusi
és Rendjei.

Eggy

*Eggy el maradt Tördelékje, az Ország-Gyűlés
végső Történetei' elő-adásának.*

Az Ország-Gyűlésének, Primás ö Eminentz, Palotájában, Mártz. 13 dikán dél előtt tartott elegyes Ülésében, fel olvastatott azon K. Felelet, melyet a' 6000 új Katonák' állítása eránt tett ajánló Jelentésre adott vólt ö Felsége. Ezen említett Kir. Feleletnek, következő Tzikkelyekből áll a' foglalatlja: 1.) Hogy az új Katonák' számára, minden nagyobb Vármegyékben egy alkalmas épület készíttessen; a' kisebb Vármegyék pedig, hogy a' költség annál kevesebb legyen, csak ketten köteleztessenek, együvé fogva, efféle épületnek készítésére. 2.) Hogy csak olyanokat kell bé venni Katonáknak, a' kiknek növések eránt még reménység vagyon, 's ép és egészséges testtel bírnak. 3.) Hogy a' Jász és Kún Distriktusok, 's a' hat *Hajdúvárosok* továbbra is a' Huszár Regementek' pótlására fognak Rekrutákat adni. 4.) Hogy az új Katonák, mihelyest bé irattatnak a' Katonai - Laistromba; leg ottan formaruhába öltöztessenek. 5.) Hogy az új Katonák' szedésére, született Magyar Tisztek rendeltessenek; úgy mint a' kik eránt nagyobb a' bizodalom. — Fel olvastatott továbbá, a' *Szisztóvi Tanátskozásnál* lévő Magyar Követtel közlendő Utasítást tárgyazó Válasza a' Királynak, melyben jelenti ö Felsége, hogy az említett Utasítást kegyelmessen helyben haggya, akarván ez által is eleget tenni, a' Rendek' kívánságának.

Ezen Ülésben mondotta Gróf *Teleky József* Úr, következő nyomos Beszédét, melyet most a' maga valóságában kívántunk közleni; nem mulatjuk el mindazáltal magyar fordítását is megküldeni;

Sere-

Serenissime Princeps Regie, et Palatine!
Excelsi Proceres!

Inclyti item Status et Ordines!

Si qua unquam lex multiplici, latissimeque
patenti, utilitate semet commendare potuit, pro
tali sane jure meritoque optimo, legem illam,
quae sub his Comitibus, in negotio Religionis, tan-
ta, justissimi Principis, Inclytique Regni hujus,
consensione perlata est, habendam esse, nemo fa-
cile in dubium vocare potest. Per hanc enim le-
gem, pars una civium a ferendarum, alia ab in-
ferendarum injuriarum taedio, molestiisque libe-
rata est, utraque autem, hac ratione, ad felici-
tatem publicam, adeoque ambabus communem,
& procurandam, & sentiendam, aptior reddi-
ta. Consultum praeterea est hac nova lege egregie
cum omni religioni Christianae, tum etiam Roma-
no Catholicae, non modo, quod ab illa intoleran-
tiae aliarum opinionum suspicione, quae dici non
potest, quantum ipsi noxae attulerit, pulchre vin-
dicetur, sed etiam, quod otium per eam factum
sit Christianis Patriae nostrae, inter se dissentien-
tibus, ut positis domesticis dissidiis, arma in prop-
ria viscera male saevitura, communibus Christia-
nae Religionis hostibus, (quorum prohi dolor! nu-
merum, magna generis humani infelicitate, in
dies crescere tristes intuemur) opponere, & in
hac, pro omnibus utilissima defensione, commu-
nem causam facere possint. Certe si veterum Ro-
manorum institutum omni laude dignum censea-
mus, qui in bellis civilibus gloriam triumphi vi-
ctori addicere ideo renuebant, quia hujus generis
bella, quantumvis feliciter gesta, cum infelicitate
publica, communique dedecore conjuncta esse
probe viderint: nonne & nobis justum, conveniens
que videri potest, ut dum hostes omnis Religionis
tanto impetu in illam irruere, ipsaque ejus com-
munia omnibus partibus inter se certantibus fun-
damenta, omnibus viribus petere cernimus, mis-

sis

sis simultatibus, rixisque mutuis, curam omnem, studiaque nostra, ad communis arcis defensionem convertamus? Quæ defensio quamvis ipsa etiam veritate, quæ æterna est, sibi que semper constat, adjuvetur: nihil tamen ad illam, cum successu instituendam, magis conducere, omnes veri Christianæ Religionis amici semper existimarunt, quam si exemplo nostro, factisque ostenderimus, quod præceptum sacrarum litterarum secuti, nullum nos fidei quantumvis veræ, atque illi etiam, quæ montes loco movere possit, si charitate destituta fuerit, pretium constituamus.

Cum igitur tanta ex hac nova lege in nos, tanta in omnem Patriam nostram, tanta denique in ipsam Religionem Christianam dimanent commoda, non potui me continere, quin hic gratum erga ejus autores animum, nomine Evangelicorum *Augustanae & Helveticæ* Confessionibus addictorum, palam publicæque contester. Immortales itaque post Deum, primum quidem *Leopoldo Secundo* Augusto, Regi nostro justitiæ studiosissimo agimus gratias, quod delato sibi, velut olim per leges, ita nunc, per utrasque partes, supremi Arbitri munere, ita fuerit perfunctus, ut licet non omnia jura nostra, quæ repetimus, simus consecuti: tamen ipsi nos, sacrificandum aliquid pacis & concordiae studio, perspicientes, & quæ superessent, ultroneæ Concivium nostrorum benevolentiae, & æquanimitati relicturi, in ejusdem decisione complanatoria conquiescere potuerimus.

Deinde non possumus hic in conspectu totius regni non cum summa voluptate significare, quantopere maxima Catholicorum Concivium nostrorum, tam Excellorum scilicet Procerum, quam & Inclytorum Statuum & Ordinum pars, nos ad perennia grati animi officia sibi obstrinxerint. Utpote, quæ agnita causæ nostræ justitia, & per-

bo.

bonum dimanare solent, commodis, tam egregiam in restituendis juribus nostris navarunt operam, ut omnem causæ nostræ per nos susceptam defensionem supervacaneam reddidisse viderentur. Quo suo tam inligni æquitatis & humanitatis specimine, non solum nostræ & venturæ omnis ætatis laudes, atque admirationem, domi forisque, promeriti sunt, sed nos quoque, ac omnem progeniem nostram, æternis sinceri amoris vinculis, sibi, posterisque suis, devinxerunt.

Sed postremo nec ipsum V. Clerum Romano-Catholicum hic omnino silentio præterire possum. Hujus parti illi, quæ vel in deliberationibus Camittiorum istorum publicis, causam nostram calculo suo palam adjuvit, vel ab omni illi obnitiendi studio semet continuit, non parum nos obstrictos esse grati proſitemur; alteri vero parti, quæ hucusque causæ nostræ adversabatur, constituta jam per hanc claræ legis provisionem, firma, & stabili pace, dextram fidemque nostram ultro sincereque offerimus, id unum ab ipsa orantes, ut suam æque nobis porrigere, eaque erga hanc legem, pactis mutuis solennibusque innixam, reverentia dñci non dedignetur, ut contradictionem huic legi interpositam, sed per ipsam legem pro nunquam valitura declaratam, non nobis nocendi studio, sed quasi ex officio tantum interpositam fuisse, experiamur. Faciet hoc V. Clerus juste, pieque simul, ac providenter. Licet enim Eminentissimus Dominus Primas & Cardinalis, in sermone suo nuper hic habito, exemplo Legum 1647 1681 1687 & 1715. usus, metum illum Evangelicis utriusque Confessionis quodammodo insinuare voluerit, quod accidere facile possit, ut contradictio hæc, nunc per ipsam legem enervata, olim *pro ratione temporum et motivorum*, reviviscere possit: tamen dummodo Numen propitium det Patriæ nostræ Principes, ut non vana spe præcipimus, ad hodierni Principis exemplar efformandos,

dos, justos nimirum, & artis gubernandi peritos; dummodo Ecclesiæ Hungaricæ Romano-Catholicæ contingant sæpe tales Primates, qualem in hodierno Patria nostra veneratur, utpote qui justitiæ amorem, & mansuetudinem, cum præceptis, tum etiam, atque imprimis exemplo, Clero suo inculcare, & sciat, & velit, & hac ratione omnium, etiam causæ suæ adversariorum venerationem, ut iste meam, sibi jure suo conciliet: non magna sepultæ nunc contradictionis, iterum in vitam revocandæ, periculum subversari posse arbitramur. Præsertim si his spei nostræ præsidii hoc etiam addere mihi liceat, quod & nos daturi simus utcunque operam, & curam hanc posteris nostris tradituri, ne mutuorum pactorum & legum illis innixarum vim unquam, vel indigne gestis rebus enervari, vel alieno facto, aut socordia sua exolescere patiantur. Suadet itaque & communis Christianæ Religionis nostræ indoles, & utriusque partis tranquillitas, conjunctaque cum illa commoda, ut deinceps non odiis inter nos, non simultatibus, non injuriis, sed, ut ejusdem Patriæ Cives decet, nobilissima, de mutuis benevolentia & amoris officiis præstandis, æmulatione concentemus. Ad quod amænissimum certaminis genus, quemadmodum ex una parte V. Clerum, nomine omnium Evangelicorum quam humanissime invito, ita ex alia parte, ut jucundissimo hoc spectaculo, omni tempore, nos, Patriamque nostram delectare possimus, nec ab illo continuando tristi quam sollicitudine avocemur, Regem nostrum Augustissimum, omnesque hic congregatos Regni hujus I. Status & Ordines ad procurandum, semperque manutenendum, plenum, quoad omnia puncta, legis hujus effectum, per omne, quod sacrum est, & quo nihil magis sacrum esse potest, per Patriæ & justitiæ amorem oramus, & demisse obtestamur, atque simul utriusque commodis, studia

no.

nostra omnia, fortunas omnes, vitamque ipsam sanctissime & æternum devovemus.

Minekelőtte széllyel öfzlandók valának *Pozsonból*, Országunknak buzgóan fáradozott Rendjei: kötelességünknek tartottuk utóllýára is, érzékeny magyar szíveikre kötni Anyai Nyelvünknek ügyét. Le küldöttünk t. i. *Berkeny* nevezetű Metztzönk által, ezen tzimü Munkátskából: *A' Magyar Nyelvnek, a' Magyar Hazában való fzukséges vóltát tárgyazó hazafiúi Elmélkedések*, 500 nyomtatványokat olly hagyomással, hogy azokat öfzlaná ki, Hazánknek Öfzlop-Emberei között, még ha lehetséges lenne, a' Gyűlésben. Késön érkezhetett le, mint írja, 13.dikon *Pozsonba* a' Biztosunk; más nap tehát Hajdúkat kérvén a' Várme-gye-Házától, azok által is öfztogattatta, 's maga is öfztotta a' nyomtatványokat. — „Uton, útfélen meg állítottam (így ír) minden Uraságokat, 's adtam kinek kinek a' nyomtatványokból többet is egynél, olly kéréssem mellett, hogy a' felesleg valókat méltóztatnának által adni azoknak, kik már akkor nagy számmal oda hagyták vólt *Pozson* Városát. Kérdezték némelly Uraságok tőlem, ha magyar vólna e' a' Munka? 's midőn mondtam vólna, hogy az: Annál kedveslebb, úgy szóllának; mert már deákúl tudunk, hanem *Magyaroknak* neveztetvén, magyarul is kell tudnunk.“ — Az említett Munkátskának foglalatja ki vagyon téve, érdemes Szerzőjeivel együtt az Elöljáró-Beszédben; mellyet is azért ide iktatunk:

„A' hazafiúi nevezet, magában foglalja a' Haza' böldogulását tárgyazó szíves törekedést. Hazafiak lévén mi is, igyekezünk, Hazánk' javára mindent el követni, valami tsak tőlünk ki telhetik. — Illy tzielből tettünk vólt fel ezen folyó 1790-dik Éfztendő' Mártziusának elein 20 Aranyokat, (mellyekhez, amaz esmeretes buzgóságú Hazafi, *T. Pétzeli* József Úr, még 10 aranyokat ajánlott vólt

volt a' magáéból) ezen következő 3 Kérdéseknek meg fejtevésekre, serkentő jutalmúl:

Első Kérdés. „Mitsoda ereje vagyon az Anyai Nyelvnek, a' Nemzet' természeti tulajdonságának (nationalis Character) fenn tartására?”

Második. „Mennyire segíti a' Nemzet' valóságos boldogulását, az anyai Nyelv' gyarapodása; és ellenben, mennyire hátráltattya azt, valamely idegenért való el-mellőzése?”

Harmadik. „Mennyire szükséges a' Magyar Nemzetnek, a' deák nyelvnek tudása?”

Vártuk, hogy Hazánknak tudós Fiai közzül annál felesebb számmal fogják ezen Kérdéseket, figyelmetéslégeknek tárgyává tenni, mentől közönségesebb 's uralkodóbb kezdett lenni Nemzetünkben, a' valóságos hazafiúi szeretet; és a' mennyivel erősebben meg voltunk felőle győztetve, hogy a' ki az elő adott kérdésekre igyekezik meg kívántatóképpen felelni, Hazájaért veszi peánáját kezébe. Erkeztek hozzánk két rendbéli feleletek nem fokára, de a' mellyek igen hijánosoknak találtattak. Későbbben, küldötte betses értekezését Szigeti Prédikátor és Professzor T. Gáti István Úr, mellyben mind a' három kérdéseket illette fontos rövidséggel; de ki tette Levelében, hogy nem jutalomért, hanem egyedül hazafiúi szeretetéből dolgozott: 's ígérte, hogy ideje lévén, bővebben is ki munkállya ezen szép és hasznos tárgyat. — Több Fejtegetői nem találkoztak, a' fel tett Kérdéseknek.

Még minekelötte T. Gáti István Úrnak küldeményét vettük volna, bocsátott hozzánk Nemes Vedres István Úr Szegedről egygy Írást, mellyben a' Magyar Nyelvnek a' Magyar Hazában való szükséges és hasznos voltát vittatta. Ugy ítéltük, hogy a' részünkről meg maradott 20 arany jutalom-pénzt erányosabb végre nem fordíthatjuk, mint az említett két Munkáskákak ki nyomtatata:

tatására; mellyet ime' tselekekszünk, 's ebbéli iparkodásunknak is bőv jutalmát fogjuk érezni, ha vele kedves Hazánknak valamelly hasznára lehettünk.

*A' Hadi és más nevezetes
Történeteknek Irói.*

Ezen Elmélkedésekkel, kedveskedünk mind azon érdemes Előfizetőinknek is, kik, a' meghatározott elő-pénzt, meg töldva küldötték fel hozzánk; hogy a' Közjóra intézett igyekezetünket annál inkább elő-segíthessék. — Mihelyest jó alkalmatosság adándja elő magát *Kolozsvárra*, legottan fogunk az *Erdélyi Ország-Gyűlése'* számára is küldeni néhány száz nyomtatványokat: a' sokszor említett Munkátskából. — Sajnállyuk, hogy, a' Betű-Szedőnek magyarul nem tudása miá, sok jobbítások után se készülhetett meg hibák nélkül a' nyomtatás; mellyek mindazáltal olyanok, hogy azokat magától is meg orvosolhatja minden érdemes Olvasó.

Moldvából írja, a' Gróf Erdődy' Regementjétől egy Barátunk:

Nyamtz, Febr. 26-dikán. „Ezen folyó hónapnak 19-dikén érkezett ide, a' török rabságból vissza szabadultt érdemes Fő Strázsamesterünk *Szarvasy* Úr; *Kótsy* Alhadnagyunkal együtt, ki még 1788-ban Juliusnak 29-dikén esett vőlt Török kézbe. Szomorúan rajzolja, el nyeltt keserűségeiket; azon mindazáltal örvendenek, hogy szerelmes Hazájokért, 's Fejedelmekért kellett áldozatokká lenniük. — *Szisztóvon* lévén általjvőések, ott találták, a' mi Hazánk' részéről oda rendeltt Követ Gróf *Eszterházy* Ferentznek Embereit, 's bagáziáját. — H. *Potemkinnek* siető Levele érkezett *Péttersburgból* 14-diken, mellyre már 16-dikon, tselédjeinek egy nagy része, bagáziájával együtt útnak indult. Már eddig, ő Hertzegsége maga is, oda hagyta *Jász-Városát*.“

A'

A' Szerentséffen végződött Ország - Gyűlésének, F. Királyunk II. Leopold által meg erősített, és már ezentúl törvényül szolgálendő Végzései ki nyotattattak immár, az Ország-Gyűlése' parantsolatjából Véber Ur által következendő tzim alatt:

Articuli Dominorum Praelatorum, Baronum, Magnatum, et Nobilium, caeterorumque Statuum et Ordinum Regni Hungariae, Partiumque eidem adnexarum, in generali eorundem Conventu, pro Dominica 2-da post Pentecosten, seu Die 6-ta Mensis Junii Anni 1790. in Liberam Regiamque et Metropolitanam Civitatem Budensem inditio, et inchoato; demum vero in Lib. Reg. que Civitatem Posoniensem translato, ibidemque respective Anno etiam 1791 celebrato conclusi. In folio. 19 árkus. Találtatnak Pozsonban, Komáromban, és Pesten, a' fenn említett Ur' könyves Bóltjaiban. Az árok 38 kr.

* * * * *

Bruxellában, nem vehette más módon eleit Gr. Mercy az erőszakoskodásoknak, hanem e' folyó hónapnak 2-dikán, olly rendelést adott ki az ő Felsége' nevében, mellyben újra meg erősítettnek mind azon Törvények (még a' halált diktálók is), mellyeket, a' köz-tsendellégnek meg háborítói ellen hoztak eleitől fogva a' *Brabantziai* Her-tzegek; továbbá, 100 tallér büntetés tevődik fel mind azoknak, kik valamelly írást mérészelnek eladni, a' mellyen nintsen a' Censurának alól-írása; intetnek abban végre minden Alattvalók, hogy a' meg történetekről felejtkezzenek el; a' *Royalista, Patriota, Aristocrata, Democrata, Vonkista*'s a' t. nevezetekkel, se semmi meg külömböztető jelekkel többé ne éllyenek; a' kinek valamelly nehézsége vagyon, törvényes úton keresheti igazságát.

Költ Bétsben, Mártz. 22-dik napján 1791.